

1. ÜHTLASI VIIGILAHUTUSKÜSIMUS. Mis aastal toimusid kõik järgmised sündmused? Täpne vastus 2 punkti, minimaalne eksimus 1 punkt.

Sündisid: Akira Kurosawa, ema Teresa, Yves Cousteau, Galina Ulanova, Gustav Sule, Bernard Kangro, Artur Rinne, Aadu Hint.

Surid: Florence Nightingale, Mark Twain, Lev Tolstoi.

Hakati pidama isadepäeva, USA-s ehitati esimene vesilennuk ja lennukikandja, Soomes avati esimene R-kiosk, Eestis kehtestati esimesed liikluseeskirjad, Tallinnas avati Peeter I ausammas, toimus VIII üldlaulupidu, asutati Vilsandi looduskaitseala.

2. 2023. aasta 8. detsembril kogunes hulk rahvast Pariisi Pere Lachaise'i kalmistule, et tähistada küsitava 80. sünniaastapäeva. Kelle sünniaastapäeva tähistati?

3. Väino Ikonen, Anselm Ahlfors, Kes on sellest 100-aasta vanusest nimekirjast puuduolev mees?

4. Selle rahva järgi on nimetatud rüütliordu (tegutses 1204-1562), üks sõda (1558-1583), üks kuningriik (1570-1578), üks kubermang (1713-1918) ja isegi kaks veekogu. Seejuures ei ole olnud selle rahva liikmeid parimatelgi aegadel üle 30 000. **Mis rahvas?**

5. Kes on kehastanud ametlikes James Bondi filmides nimikangelast rekordilised seitse korda?

A. Sean Connery B. Roger Moore C. Pierce Brosnan D. Daniel Craig

6. Salvador Dali oli teadagi eneseimettleja ja ebareeglipärane inimene, kes armastas igal võimalikul juhul originaalitseda. Nii on ta väitnud, et kommunismi allakäik N-Liidus on seotud teatud tüüpi inimestega ning sellega seoses seadis Marxi ja Engelsit eeskujuks omaaegsele NSVL Ministrite Nõukogu esimehele Georgi Malenkovi. **Mis siis sai Dali arvates N-Liidus, aga ka kogu sotsleeris kommunismile saatuslikuks?**

7. Maailma suurim lihavõttemunade muuseum kannab Pisanka nime. **Mis riigis ta asub, kas ...**

A. Leedus B. Rumeenias C. Kreekas D. Ukrainas

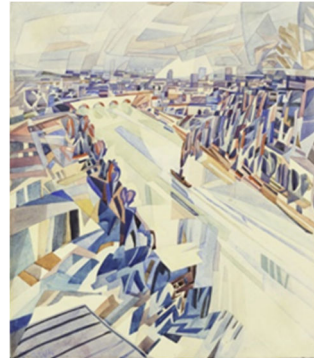
8. Kuningaks hüütu *Regalecus Glesne* toitub põhiliselt planktonist, kalmaaridest ja väikestest kaladest. Ta kasvab tavaliselt 11 meetri pikkuseks aga on isendeid, kes on kasvanud isegi 17 meetri pikkuseks. **Kellest on jutt?**

9. 13. oktoobril sai 75-aastaseks Tartus sündinud mees, kes on kirjutanud muuhulgas raamatud "Skorpioni märgi all", "Varjatud tervisevalem" ja "Maailmaehitajate pettus" ning loonud filmid "Meloodiate lummuses. Toivo Kurmeti muusikapärand", "Võltsitud maailm" ning "Praod fassaadil". **Kellest on jutt?**

10. Millise riigi hümni kuulete?

11. Millises linnas, lisaks Tallinnale, toimuvad alates 1976. aastast samuti Paul Kerese mälestusturniirid? Selles linnas osales Paul Keres oma viimasel maleturniiril.

12. Kes oli see eesti avangardistlik maalikunstnik ja graafik (eluaastad 1892-1961), kelle tuntumate teoste hulka kuuluvad muuhulgas „Arlekiin“ ja „Seine`i jõgi“? Tartus antakse välja temanimelist visuaalse kunsti stipendiumi.

A. Eduard Ole B. Adamson-Eric C. Ado Vabbe D. Nikolai Triik

13. Helmer Hanssen, Sverre Hassel, Oscar Wisting, Olav Bjaaland. Sellest nimistust puudub kõige kuulsam. Kes?

14. Selle riigi kreekapärane nimi on Mavrovounio (Μαυροβούνιο), aga kuningriigi-aegne pealinn kandis kreeka keeles nime Ketinni (Κετύνη). Selle maa tänapäevast riiginime võib leida ka näiteks Tallinnas, kui nimi eesti keelde tõlkida. Mis riik?

15. Nimekas USA ajakiri Time on jaganud aasta inimese tiitleid 1927. aastast peale ning küsitav on ainus naine, kes on pälvinud selle au kahel korral (2017 suurema grupi koosseisus ja 2023). Kellest on jutt?

16. **Kes on lavastanud** 2023. aastal esilinastunud **mängufilmi "Taevatrepp"**, mis põhineb lavastaja enda kirjutatud samanimelisel romaanil?
17. Üsna Austraalia keskel asub linnake Alice Springs, mida kohalikud põliselanikud nimetavad Mparntwe`ks. 149 km²-se territooriumiga linnas elab ligi 25 000 inimest. **Millist asutust reklaamib pildil olev "skulptuur"**? Selliseid müügikohti on ka Eestis, kuid sellist reklaami Eestis ei kasutata

18. Läbi aegade on **Eesti koondis** suvistel olümpiamängudel jäänud medalita kolmedel mängudel. Üks neist oli paraku selleaastane Pariisi OM. **Millised olid aga teised kaks suve-OM-i, kus Eesti oli küll oma võistkonnaga esindatud, aga mis eestlastele medaleid ei toonud?** (1 õige – 1 punkt).
19. **Millisest riigist saab alguse** maailma veerohkeim jõgi Amazonas?
- A. Brasiilia B. Colombia C. Ecuador D. Peruu
20. Eile oli rahvusvaheline ooperipäev. Sel puhul esietendus eile õhtul "Estonias" ka ooper, millest ühte aariat kuulete. **Milline ooper ja kes on selle ooperi helilooja?** (1 õige – 1 punkt)

21. Ungaril ja Rumeenial on käimas vaidlus sealtkandi tuntud kange ploominapsi päritolu üle. **Millist nime see ploominaps kannab?** Ungari ja Rumeenia keeles erineb selle napsi nimekuju kirjaviisis ühe tähe võrra.
22. **Kes on pildil olev mees?** Taamal on näha Raja pood, sisuliselt putka, kus kaup sõna otseses mõttes rippus laes, sest riiulid olid kinnitatud lakke.

23. Selle NASA kosmoseprogrammi käigus on kavas järgmisel aastal inimene jälle Kuule toimetada. Programm näeb muuhulgas ette ka esimese naise Kuule astumist ning Kuule püsibaasi rajamist. **Nimetage see** vanakreeka mütoloogiast (jahi-, looduse- ja kuujumalannalt) nime saanud **kosmoseprogramm**.
24. Arheopteryx ehk ürglind – 155 miljonit aastat tagasi, dinosaur – 65 miljonit aastat tagasi, karu suurune hiigelkobras, kes on olnud maailma suurim näriline – 10 tuhat aastat tagasi, lennuvõimetu lind dront ehk dodo – XVII sajand, stelleri meriõhv – 1768 aasta. Loetletud faktid annavad kokku tüüpilise pildi, mida üks tuntud loodusteadlane võrdles ühe veel tuntuma helilooja 45. sümfooniaga. **Kes oli selle sümfoonia autor?**
25. **Kellel vormel-1 sõitjatest on kõige rohkem GP-etapivõite?**
- A. Lewis Hamilton B. Michael Schumacher C. Max Verstappen D. Sebastian Vettel

26. Georgia inimesed on tuntud kui maitstvate lihatoodete oskuslikud valmistajad. Nii näiteks on teada-tuntud nende šašlõkk või hinkaali ehk georgiapärane pelmeen. **Aga mida kujutab endast nende lihatoode nimega „mužuži“** (gruusiapäraselt მუჯური)? Juba 19. sajandi alguses lõi prantsuse kokk Marie-Antoine Careme sellelaadse toote nimega chaudfroidi. Sellenimeline mõiste tähendab prantsuse keeles "kuum külm", viidates toidule, mis valmistati kuumalt, aga serveeriti külmalt. Taolist lihatoitu valmistatakse ka meil ja mujalgi, näiteks põhja-hiinlastele on ta pidong, vietnamlastele gio xao, bulgaarlastele pača (пача), korealastele aga jokpyeon.
27. **Milline on Eesti linnadest kõige noorem**, olles saanud linnaõigused aastal 1996? Aastal 2021 liideti linnaga Sääse alevik. Linnas ei ole erilisi vaatamisväärsusi, kuid Sääse aleviku liitumine tõi juurde silmapaistva, 1978. aastal valminud kunagise Põdrangu sovhoosi unikaalse keskusehoone, mille arhitekt on Maara Metsal.

28. Sõnni tähtkujus asub palja silmaga vaadeldav hajušparv (tähtede kooslus) Plejaadid, mis olid tuntud juba eelajaloolisel ajal. Plejaadid on hajušparve kreekakeelne nimi. Vanad eestlased tundsid neid nimega Sõelatähed või Taeva Sõel. Meile on tuntud ka Plejaadide jaapanikeelne nimi. **Kuidas nimetavad Plejaade jaapanlased?**

29. **Kes on Eesti 2024. aasta loom?**

A. Kobras B. Lendorav C. Naarits D. Saarmas

30. Kuulete laulu, mis jõudis kuulajateni esmakordselt 60 aastat tagasi ja on populaarne tänini. **Kes on selle laulu autor ja ühtlasi ka esitaja?**

Seenioride mälumäng 26.10.24. Hiiu Pubi.

31. Eesti murdmaasuusatamises ei ole praegu paraku parimad päevad. Kes oli seni viimane murdmaasuusataja, kes täiskasvanute arvestuses on jõudnud maailmameistrivõistlustel kuue parema hulka? See toimus 2011. aastal Oslos.

32. Millise ansambli maskott kannab nime Eddie? Teda on kujutatud igal ansambli albumil, aga ka paljudel fännitoodetel ning ansambli lennukil?

- A. AC/DC B. Black Sabbath C. Iron Maiden D. Judas Priest

33. Erinevad rahvad nimetavad seda veekogu Valda mer, Dižjura, Wioldze morze, Nuortamearra. Seda on nimetatud isegi Oceanus Sarmaticus aga ka Eystrasalt või Austan haf. Millisest veekogust on jutt?

34. Millise kodulooma tõud on teiste hulgas Prantsuse päss, reks ja Viini sinine?

35. Kate Winslet, Natalie Portman, Vivien Leigh, Christopher Lee, Keanu Reeves, Russel Crowe, Bruce Lee. Selles kuulsurikkas filmitähtede nimekirjas on ainult üks näitleja, kes on sündinud Ameerika Ühendriikides. Kes?

36. **Keda on kujutatud** kaheksal maailma kahekümnest kõrgeimast monumendist?

37. Berliini müür langes 1989, kuid **millises pealinnas** tegutseb tänini restoran („Kebab House“) nimega „Berliini müür number 2“, mille kompleksi kuulub muuhulgas ka pidevalt tasandatud liivariba? Restorani valikus on ka kohalik õlu KEO.

38. Ed Cubberly on tuntud maskivalmistaja. Nii näiteks valmistas ta maski Anthony Hopkinsile filmi „Voonakeste vaikumine“ tarbeks. **Aga kellele valmistatud maskidega aastail 1988-2000 sai Cubberly tuntuks** (neile on ta teinud üle 30 maski)?

39. **Millise riigi vapil** on kujutatud Alatau mäestikku ja Issök-Kuli järve?

- A. Kasahstan B. Kõrgöstan C. Tadžikistan D. Usbekistan

40. **Kes on kuuldav kunagine menulaulja (1945-2012)?**

41. **Kuidas nimetatakse Merrow Machine Company poolt leiutatud õmbluspistet**, mida kasutatakse kangaserva ääristamiseks, palistamiseks või ühendamiseks teise kangaservaga?
42. Meie apteekides on müügil ravim, mille põhiliseks toimeaineks on serenopalmi marjade (vasakpoolsel pildil) pakseksrakt. See palm kasvab põhiliselt USA kaguosas, eriti Floridas ja ta on saanud omale nime ameerika botaaniku Sereno Watsoni (1826-92) järgi. Põlisrahvad on seda taime nimetanud nii „tala“, „talimushi“, „taalachoba“, „talal a`kko“, „talcoo bii“, mis kõik tähendavad suurt palmi ehkki tegemist on hoopis põõsaga. Floridas elavate *alachuade* hulgas kannab palm nime „kanapaha“ ehk lausa „palmimaja“. Indiaani rahvad kasutasid palmivilju põhiliselt kalamürgituse vastu. **Mis nime all aga seda serenopalmi marjadest valmistatud ravimit müüakse meie apteekides?** Vihjena ka üks meie ajakirjanduses aeg-ajalt esinev foto.

43. **Millise linna raudteejaamast väljus 30. detsembril 1975 viimane üldkasutatav kitsarööpmeline reisirong Eestis?** Edaspidi töötas kitsarööpmeline raudtee vaid turbarabades ja tööstusraudteena suurettevõtetes.
- A. Lihula B. Mustvee C. Mõisaküla D. Paide
44. Valter Ojakääru raamatust „Popmuusikast“ võis lugeda, et ta oli bussijuhi poeg, oli poisikesena kinnise loomuga, häbenes oma peast eemalehoidvaid kõrvu ja oli seetõttu kahekordselt auahne. **Kelle arengulugu nii kirjeldati?** Tema eluaastad olid 1943 – 2001 ning tema esimeseks ansambliks oli The Quarrymen ja viimaseks Traveling Wilburys.
45. **Millist ühist nime kannavad** käesoleval aastal esmakordselt USA naiste korvpalliliiga WNBA võitnud New Yorgi naiskond ning suvemõis Tallinnas, mille hiljuti ostis 2,62 miljoni euroga ära Taavet Hinrikus?

Senioride mälumäng 26.10.24. Hiiu Pubi.

46. **Mille sordid on:** „Jõgeva sinine“, „Sardell“, „Viiner“, „Kratt“, „Näkk“, „Pioneer“, „Kommunaar“, „Mulk“, „Tõll“, „Linda“, „Lehola“, „Kalev“, „Lembitu“, „Blue Congo“?
47. **Millises USA linnas** tegutseb “Kuuenda korruse muuseum”?

48. Josef Švejki lemmikkõrts Prahlas, kus ta ka salapolitseinik Bretchneideri poolt riigireetmise süüdistusega arreteeriti, kannab nime „U Kalicha“. **Mis on selle praegugi tegutseva kõrtsi nimi eesti keelde tõlgituna?**
49. See kunagine ajakirjanik ja televisioonistki tuttav nägu on mitme menuka laulu sõnade autor. Samuti on ta kirjutanud toredate mälestusteraamatu “Minu esimene elu” ning krimiromaanid “Kus lendab part” ja “Part lendab edasi”. **Kes?**
50. **NB! KOLME PUNKTI KÜSIMUS.** Kes on fotodel olevad käesoleva aasta juubilarid, kes saaksid soovi korral osaleda ka meie tänases mängus?

VASTUSED

1. 1910.
2. Jim Morrisoni (ansambli „The Doors“ laulja, eluaastad 1943-1971).
3. Eduard Pütsep (kreeka-rooma maadluse olümpiavõitja Pariisis 2024).
4. Liivlased; Liivimaa Ordu (eksisteeris veel 1562 aga teise ordu haruna); Liivi sõda; Liivi Kuningriik (Moskva tsaaririigi vasallriik); Liivimaa kubermang; Liivi jõgi (ka Rehemäe jõgi, Kasari jõe parempoolne lisajõgi), Liivi laht (ebasoovitav nimi Riia laht).
5. B. Roger Moore (aastail 1973-1985).
6. Vuntsid; N-Liidu juhid olid pärast Stalini surma enamasti vuntsitud; ka enamusel sotsleeri riigijutudel vuntse polnud; Malenkovi puhul märkis Dali, et „ta on märkamatu kõrrega tegelane ja on ilmselge, et vuntsid on kommunismi allakäigu parim näitaja“

Engels ja Marx

Malenkov

7. D. Ukrainas, Kolomija linnas Ivano-Frankivski oblastis; ukrainlased nimetavadki värvitud mune pisankadeks.
8. Heeringakuningas; harilik heeringakuningas on tavaliselt 11 m pikkune aga Guinnessi rekordite raamatu järgi on mõni isend kasvanud isegi 17 m pikkuseks.
9. Jüri Lina.
10. Hispaania.
11. Vancouver.
12. C. Ado Vabbe.
13. Roald Amundsen (esimesena lõunapoolusele jõudnud mehed).
14. Montenegro; kuningriigi pealinnaks oli Cetinje, mida inglased nimetasid Prijestonica Cetinje (Пријестоница Цетинье) ja millel on praegugi kuningliku pealinna staatus, kusjuures sõna „prijestonica“ tähendab „kuninglik linn.“
15. Taylor Swift (2017 Vaikusemurdjate ehk seksuaalse ahistamise avalikustajate hulgas).
16. Mart Kivastik.
17. Second Hand Shop ehk taaskasutuskeskus (-kauplus).
18. Los Angeles 1932, Atlanta 1996.
19. D. Peruu
20. „Madama Butterfly“, helilooja Giacomo Puccini.
21. Palinka/Palinca.
22. Oleg Gross, Raja pood Rakveres oli esimene kauplus, kust sai alguse OG Elektra kaupluste kett, kuhu kuulub praeguseks 74 poodi üle Eesti; pilt on tehtud 1992.

Seenioride mälumäng 26.10.24. Hiiu Pubi.

23. Artemis.
24. Joseph Haydn. Tema 45.sümfoonia esitamisel hakkavad muusikud üksteise järel arenilt lahkuma, samamoodi nagu kaovad ohustatud loomad maakeralt, kuigi elu planeedil jätkub; Haydni teos oli inspireeritud muusikute rahulolematusest oma rahaliste tingimuste pärast; seda teost on hiljem nimetatud ka „Hüvastijätu sümfoonia“ (Abschiedssinfonie) või ka „Lahkumissümfoonia“, samuti „Sümfoonia küünlavalgel“.
25. A. Lewis Hamilton (105 etapivõitu).
26. Sült; saksa k-s sülze; žolca sloveenidel, pihtije (пихтије) serblastel, holodets (холодецъ) ukrainlastel jne.
27. Tamsalu.
28. Subaru.
29. D. Saarmas.
30. Roy Orbison (laul „Pretty Woman“).
31. Peeter Kümmel (1,5 km sprindis).
32. C. Iron Maiden.
33. Läänemeri ehk Balti meri; liivi Valda mer viitab nii jõule kui valgele, lätlastel on Baltijas juras kõrval kasutusel ka Dižjura ehk Suur meri (Väikeseks mereks peavad nad Riia lahte, meie mõistes Liivi lahte), kašuubidel on Wioldze morze, saamidel Nuortamearra, Ptolemeios on nimetanud Oceanus Sarmaticus ja muinasskandinaavlastele oli Läänemeri kas Eystrasalt või Austan haf; on nimetatud ka Viikingite mereks.
34. Küülik.
35. Bruce Lee.
36. Buddha.
37. Nicosia ehk Lefkosa/Lefkosa on jagatud pealinn, mille piiril asub see restoran.
38. NHL-i hoki väravavahtidele, tema kontos on 31 väravavahimaski.
39. B. Kõrgõzstan-
40. Toomas Jõesaar.
41. Overlock.
42. „Prostamol Uno“; mis on uroloogiline (eesnäärme) ravim; Prostamol Uno't kasutatakse meestel eesnäärme healoomulise (mitte vähist tingitud) suurenemise I ja II staadiumist tingitud urineerimishäirete (raskendatud põie tühjendamine) korral. Fotol oli Postimehe naljalisas Juurikas esinev Uuno Prostamool, Euroopa haige mees.
43. C. Mõisaküla.
44. George Harrison (üks biitlitest).
45. Liberty.
46. Kartul.
47. Dallases; sellelt korrusel tegi Lee Harvey Oswald saatuslikud lasud Kennedyle.
48. Karika kõrts.
49. Olav Osolin.
50. Sandra Bullock, Kamala Harris, Monica Bellucci.

Küsimuste autorid: Jevgeni Nurmla, Indrek Salis, Tenno Sivadi, Lauri Tammerand, Juhan Teder.